

ריא

חגוד כלי המקדש — ג. העבודה המחנכת

ריב

כגון בשעה שעלו מן הגולה, הרי הכלים מתקדשים להיותם כלי שרת ומקדשים את הניתן לתוכם בבת אחת¹⁴⁰, שלכתחילה יש לקדש הכלי על ידי שמשמש בו ברבר שבכך נתקדש, אלא שבשארין לו, יכול לקדש על ידי דבר של חול ונתקדש ויקדש באחת¹⁴¹, וכתבו אחרונים שאין הלכה כן, אלא אף לכתחילה אפשר לקדש הכלי בדבר שעדיין לא נתקדש¹⁴², וכן כתבו אחרונים שהמדות — כלי מדה — נתקדשו במדידה ובכלילה, אף על פי שאין עבודה¹⁴³.

ויש מהראשונים סוברים שאין כלי שרת מתחנך אלא בעבודה — הפסולה בור¹⁴⁴ — ולכן הקלפי שבו היו עושים את הגורל של שעירי יום הכיפורים¹⁴⁵ אינה כלי שרת — אף אם היו עושים אותה ממתכת¹⁴⁶ — שבין. שהגדלה אינה עבודה¹⁴⁷ אינה מחנכת את הקלפי לעשותה כלי שרת¹⁴⁸, וכתבו אחרונים לדעה זו, שדוקא הגדלה שאינה מעונה כלי שרת אינה מחנכת, כיון שאינה עבודה, אבל אם הוא מקדש מנחה בכלי, הרי זה מתקדש ומקדש באחת¹⁴⁹, לפי שקידוש מנחה מעון כלי שרת¹⁵⁰, וכן כתבו ראשונים בסבנים שבמקדש, שבין שצריך לדעתם לשחוש וקרבנות לכתחילה בכלי שרת כדי לקדש את הדם, אלא שברעבד שוחט בכלי חול ומקדש הדם בקבלה¹⁵¹, הרי הם קדושים ומקדשים את הדם¹⁵², שבין

כולם, מתקדשים במלאכתם¹⁵³, וכן הסבין ששוחטים בו הקרבנות, לדעת הסוברים שהוא כלי שרת¹⁵⁴, הוא בכלל כל הכלים, שאותם סוברים שעשה משה משיחתם מקדשתם, ומכאן ואילך עבודתם מחנכתם¹⁵⁵, וכן בגדי כהונה, לסוברים שאינם יוצאים לחולין על ידי מעילה¹⁵⁶, מתקדשים בעבודה¹⁵⁷, ואף לסוברים שאין בהם אלא קדושת דמים ויוצאים לחולין בפדיון או על ידי מעילה¹⁵⁸, חלה עליהם תורת בגדי כהונה על ידי עבודה¹⁵⁹.

אותם כלי שרת שאינם מקדשים אלא מבפנים ולא מבחוץ לפי שלא נמשחו אלא מבפנים¹⁶⁰, אף לדורות, שעבודתם מחנכתם, זיון מקדשים אלא מבפנים ולא מבחוץ¹⁶¹, לפי שזקדושה הבאה על הכלים על ידי עבודתם היא כער הקדושה שהיתה באה עליהם על ידי המשיחה ב מי משה¹⁶².

אין כלי שרת מתחנך אלא אם כן הוקדש תחילה בקדושת מה וחלה עליו קדושת דמים¹⁶³. ג. העבודה המחנכת. כל הכלים, כיון שנשתמשו בהם במלאכתם, נתקדשו¹⁶⁴, ואף על פי שאין זו עבודה נמורה¹⁶⁵, וכי אמרו בירושלמי: כלי שרת מתקדשים בשעת ההשתמשות¹⁶⁶, שאם פינו לתוך כלי דבר שנתקדש כבר בכלי שרת, הרי כלי זה מתקדש ונעשה כלי שרת¹⁶⁷, שכלי חול, כיון שהוא מתמלא מן הקדוש, הרי זה מתקדש¹⁶⁸, ואם לא היה להם דבר שבכך נתקדש,

134 רמב"ם כהמ"ק פ"א ה"ג, וכו' וז"ל מנחות ז' א' בכלי שטקבלים בו המנחה, וריטב"א יוסא לט א בקלפי של הגדלה השעירים אילו היה עשוי ממתכת, וע"י חו"י יש, וע"י להלן העבודה המחנכת. על השלחן והפסורה ומנחה הוהב ע"י להלן ציונים 176-177. 125 ע"ע כלי שרת, מחקוקת ראשונים בדבר, 126 רש"י סוטה יד ב. 127 ע"ע מעילה וע"י כלי שרת, וע"י לעיל ציון 128 תוס' קדושין נד א ד"ה בכתנור, וע"י להלן העבודה המחנכת, מהות העבודה שמחנכתם, 129 ע"י ריטב"א יש, וע"י לעיל ציון 130 שיש סוברים כן בכל כלי שרת, 131 חז"א מנחות ס"ז ל ס"א, וע"י ויקרא ח' ג שמישה משה אותם, וע"י תר"כ צו מביאת דמיונים פרשתא א אות י וראב"ד יש, 132 ע"ע כלי שרת, 133 קרית ספר כלי המקדש סוף פ"א, וב"מ ברמב"ן, יש ה"ה וה"ה, 134 לקוטי הלכות מנחות צ' א, וב"מ בקרן אורה יש, וע"י לעיל ציון 110 שהמשיחה צביחו משה הועילה לכלים לדורות, אך יתכן שהטעם שלח נמשחו מבחוץ בימי משה הוא מפני שאין להם תורת כ"י מבחוץ, ומאוחו טעם אין עבודתם מקדשתם מבחוץ, 134 קדושת יו"ט (לר"ט אלגזי) ס"ז ל, כד' תוס' מסכים כו א ד"ה תוהב וזבחים סו א ד"ה איזהו ורשב"א וה"י חו"י חולין ג א ש"כ ב בפניו, וע"י נור אריה יהודה בגו"ה התשובות ס"ז ו אות ה, 135 רמב"ם כלי המקדש כ"א ה"ב, 136 שיה יצחק יוסא לט א (בפ"י תו"י) בד' זרמב"ם, וב"כ במקדש דוד קדשים ס"ז ב אות א, 137 ירושלמי יוסא פ"ג ה"ז ומעילה פ"ג ח"א, וע"י שיה יצחק יש שמכאן ספור הרמב"ם ה"ה, 138 ירושלמי יש ויש, וע"י אוצר הספרא להר"ם ועמבא משנה ו אות י, 139 שפות רבה

מס"ן כד, שדורות היה הכהן מקבל בכלי דבר של קדוש והכלי מתקדש, 140 ירושלמי יש ויש לפי הפ"ם יש, וב"מ בק"ע יש ויש בפ"י שני וכו' שאית הכהנים תורה יוסא יב א קדושת יו"ט (לר"ט אלגזי) ס"ז ל, וע"י יחושע סוף דרוש יב ואוצר הספרא יש אות ו, וע"י קה"ע פ"א א, וע"ע באים באחת, כד' ב ציון 17, 141 שאית הכהנים תורה ומקדש דוד יש בפ"י הירושלמי, וע"י בית האוצר מערכת ב כלל ט, 142 שאית הכהנים תורה יש, ע"פ רמב"ם יש שכתב בסתם בסיאכתם, וע"י ישן שהמקור פלישון הכרייתא בסתם: עבודתם מחנכתם, 143 מקדש דוד יש, וע"י שהוכיח כן מסכתא ומרשית יתכן כלי שרת, אע"פ שאפסית המנחות אינה עבודה, וע"י חז"א מנחות ס"ז כו ס"ק ב שלא המדידה מתנכת הכלי, אלא קידוש ראשון של המנחה בשעת המדידה היא העבודה להגד הכלי, וע"י לקוטי הלכות מנחות פה ב בזבח תורה ד"ה אי, 144 אוצר הספרא משנה ו אות ד, 145 ע"ע גורל, כד' ה: בשעירי יוהכ"פ, 146 ע"י יוסא לט א, 147 ע"י רמב"ם עבודת יוהכ"פ פ"ג ה"ג שהגדלה אינה עבודה אף על פי שספוקה בור, וע"ע ישעירי יום הכיפורים, 148 תו"י יוסא יש: תוס' הרא"ש יש, וע"י שאפשר לקדש את הקלפי אם יעשו כה עבודה אחרת, 149 ע"י לעיל מירושלמי, 150 אוצר הספרא יש אות ו שיה חתא פתירה מהירושלמי, וע"י אות ה שאף כספנה דבר של קדוש לפי מועיל להגד אע"פ שאינה עבודה, 151 ע"ע שהיטה, 152 רמב"ן חולין ג א, וע"י רש"י סוטה יב ב שהסבין כלי שרת לפי שכל הכלים עבודתם מחנכתם, ובתוס' הרא"ש יש כ' שאינה ראייה כיון שיהייתה כשרה בור ואינה עבודה, וחכאי הקיסוד 'כנס' מנחות

ריג

חגור כלי המקדש -- ג. העבודה המהנכח

ריד

שעושה כלי מלאכה המעונה כלי שרת, הרי זו חשובה כעבודה לעשות הכלי לכלי שרת¹⁶⁰.

ויש ראשונים שכתבו שכיון שעבודת קלפי זו אינה אלא מהנלה, זו היא עבודתה לקדשה, ואנו קוראים בד' אשר ישרתו וגו'¹⁶¹.

המחנה: שהקטירו בהן עדת קרה, שנאמר בהן: כי קדשו¹⁶², פירשו ראשונים שאסורות בהנאה, לפי שעשאון כלי שרת¹⁶³, שמיון שעבדו בהן עבודתן מהנכתן¹⁶⁴, וכן אותה שכתבו ראשונים ואם עבדו ועשו בית חוץ למקדש, להקריב ב קרבנות לה', ונשתמשו שם בכלים הרי אלו גזו¹⁶⁵, כתבו אחרונים הטעם שחלה עליהם תיבת כלי שרת של המקדש¹⁶⁶, ויש מהראשונים חולקים וסוברים שזו שעשה כלי להקטיר ב בחוץ באיסור אינו מקודש, וכן אותן המחנות של עדת קרה לא נעשו כלי שרת, שהרי קטורת זר הקטירו¹⁶⁷, ואין זו עבודה לחנכן¹⁶⁸.

ויש מן האחרונים שכתבו שאין כלי שרת מהנכים מלאכתם אלא במקדש, אבל לא מחוץ למקדש, ונאמר: אשר ישרתו בם בקדש¹⁶⁹, במקדש בושמע¹⁷⁰, ויש שכתבו בדעת ראשונים שמלאכה זו נעשה מחוץ למקדש, אף אם יעשה במקדש א"ה מקדשת את הכלי¹⁷¹.

וז' שא"ז: כלי שרת מקדשים את הפסולים להקריב¹⁷², כתבו אחרונים שאינו אלא בכלי שרת שנבר נת"ך, אבל אינו מתחנך כשמיניה בתוכו מנחה פסול¹⁷³, שהוא שלא כדן ושלא כמצותו¹⁷⁴.

עשה בכלי שרת עבודה במומאה, יש מזהאחרונים שכתבו שאפילו היתה עבודה שרונה את המומאה, לא נתחנך הכלי¹⁷⁵.

כלי שרת שמתחנך על ידי שנותן בתוכו מנחה לקדשה¹⁷⁶, כתבו אחרונים שאף לסוברים שכלי שרת מקדשים שלא לדעת¹⁷⁷, אינם מתקדשים אלא לדעת¹⁷⁸.

אותם כלי שרת הקדושים ומקדשים מבפנים ומבחוץ¹⁷⁹, נסתפקו אחרונים בדבר אם על ידי תשמישם מבפנים מתקדשים ממילא אף מבחוץ, או שצריך להשתמש בהם מבחוץ כדי לקדשם¹⁸⁰. מובח הובה והמובח החיצון והשלחן והמנוחה, שמצוה לחנך אותם בעבודת מסוימות¹⁸¹, לדעת הסוברים שלא נאמרו הדברים בחינםם לקדשם בתורת כלי שרת¹⁸², כתבו אחרונים שלענין קידושם בתורת כלי שרת, דינם ככל כלי שרת, שכל שעבודתם מהנכתם ולא דוקא בעבודת הללו¹⁸³, או שאף אינם מעונים עבודה או מלאכה לקדשם, שכיון שיש להם מקום קבוע במקדש, העמדתם במקומם חשובה מלאכתם להתקדש בכך¹⁸⁴.

בגדריכהונה* שעבודתם מהנכתם¹⁸⁵, כתבו אחרונים שלבישת הבגדים מהנכתם, ואף על פי שלא עבד בהם עדיין¹⁸⁶, שהרי הלבישה עצמה מצוה היא¹⁸⁷, כהן גדול המתחנך לכהונה גדולה בלבישת בגדי כהן גדול¹⁸⁸, כתבו אחרונים שאפילו הם חדשים שעדיין לא נתחנכו, הרי הם מתקדשים ומקדשים את הכהן הגדול בבת אחת¹⁸⁹.

מכתשת כלי שרת, לדעתו, 160 ע"ע פסולי המקדשים מחלוקת בדבר, 160 נועם ירושלמי וימא סופר; אכן האזל כלי המקדש פ"א ה"ג, ועי"ש בהשקפות; חזון איש מנחות סי' ק ס"ק ב, ועי' או"ש י"ט ח"י"ב שנכתב בדבר, 167 נועם ירושלמי שם, 164 עי' חכמת שלמה י"ט ע"א או"ש סי' תרע ואמבואה דספרי כו"פ נ"ט בשם אחרונים, ועוד, ועי"ש באמבואה דספרי שהאריך לדחות, 160 עי' לעיל, 170 ע"ע הנ"ל, 171 חזו"א שם וסי' כו ס"ק יא; הר"ם זעמא בס' נור ארץ יהודה קנ"ה התשובות סי' ו, 172 ע"ע כלי שרת, 173 חזו"א מנחות סי' כו ס"ק יא וסי' כ ס"ק א, ועי"ש שצידד שלמד השני אף מבפנים אינו מתקדש עד שימלאנו וישתמש בו גם מבחוץ, ועי' חזו"א שם ושם שהדבר תלוי אם בימי משה נמשה ועי' לעיל; המצוה, גדרה ודיניה, 175 עי' לעיל, ציון 63, 176 חזו"א מנחות סי' כ ס"ק ה; אוצר הספרא משנה ו אות יג, 177 מקדש דוד קדשים סי' צ אות א, 178 עי' לעיל מצוה, 128 מתוך קדושתו, 179 שאלת הכתנים תורה (גדרם בסו"ס ושב הכהן) וימא יב א ומקדש דוד קדשים סי' ב אות א, ודימו לבלי שרת ומקדשים במלאכתם אע"פ שאינה עבודה, עי' לעיל; או"ש כלי המקדש פ"א ה"ב, 180 או"ש שם, וע"ע בגדי כהונה, כרד בו מצוה, 141 ע"ע כהן גדול, 182 שאלת הכתנים תורה שם ואו"ש שם, ע"פ ירושלמי לעיל

פכ ב ישרת, את עולה מעונה כלי, ועי"ש שדעתו שצריכה כלי שרת, ג"כ, 163 אוצר הספרא שם אות ד, ועי' או"ש בראש פ"ט ה"ז שאין כ"ש מתחנך אלא בעבודה המעונה כלי שרת לעיכובא, ופירוש שם"מ מתחנך כשהיטה לפי שקידו הרם טעון כלי שרת לעיכובא להרמב"ן, 164 ריטב"א וימא שם, ורפ"ו אף מחבת ומרחשת יתקדשו במהבאנת, עי' לעיל ציון 143, ועי' אוצר הספרא שם אות ד שם י' ויכול הסבין להתקדש בשחיטה כיון שאין לה עבודה אחרת, ועי' תוס' מנחות קא א ושמ"ק ב"ט צט א ב"י תוס' שנין שקרדום המיוחד לשיפוי עצי המערבה חו' כלי שרת, ונ' יסוברים שמתחנך ע"י השיפוי, הנה במדבר יו ב, 166 רי"ט עה"ת שם, ועי' רמב"ן שם י"ב י' גבור שעשו כן ע"פ ציוני משה נתקדשו, כי היטבו שיע, אותם ה' באש ויהיו מהתות אלו כלי שרת באוהל מועד תעום, 167 עי' שו"ת חת"ס או"ח סי' לו ואוצר, 168 משנה ו אות ו, 168 רמב"ם ביאמ"ק פ"ט ה"ד, 169 מנ"ח מצוה מ, ועי"ש שהרמב"ם סובר כי"ב כ"ש, 170 רמב"ן עה"ת שם, 171 עי' חת"ס שם, 172 קרית פר מנחות פ"ג, ועי"ש שכתבו אין כלי שרת מקדשים י' כנס בהם אלא במקדש, ועי' אוצר הספרא משנה ו א ז יד, וכ"מ ברמב"ם כלי המקדש פ"א ה"ב י"ב כיון נשתמשו בהם במקדש, 169 אוצר הספרא שם ב"י, כ"ס ע"פ זכחים ק"ט ב, 164 אוצר הספרא שם בד' ריטב"א שבועות יא א בטעם שאין